

épített pillért állítottak. Ezt az építési periódust az objektumok stratigráfiai helyzete alapján a 3. század első felére, a késő Severus-korra tehetjük és változatlanul a bőrkikészítéssel, illetve enyvfőzéssel hozhatjuk kapcsolatba.

7. Az épület ezen középső traktusában – a 2004. évihez hasonlóan¹¹ – szintén megfigyelhető volt egy késő római építési periódus. A 15. és 15a helyiségekben keskeny, *opus spicatum* alapozású és feltehetően faszerkezetű felmenő fallal rendelkező helyiségek nyomait találtuk, amelyekhez legalább egyszer megújított, meszes-habarcsos járószint tartozott. A járófelületek kialakításához a korábbi falakról levert freskó- és vakolatanyagot használták. A most feltárt részlet jól illeszkedik a 2004-ben, az épület 63. helyiségében megfigyelt konstrukcióhoz, annak szerves folytatása: feltételezésünk szerint ezek a falak az épület K-i, Harmadik Közfürdő felé eső részén a forgalmas utcára nyíló kisebb boltokhoz tartoztak. A falazási technika, valamint a falak és a járószintek stratigráfiai helyzete alapján ezeket a helyiségeket a 3. sz. közepén–második felében alakíthatták ki.¹²

A természettudományos vizsgálati eredményekre még várni kell, de az előzetes feltételezések szerint ezt az épületraktust is sújthatta árvíz (homokrétegek) és lokális tűzvészek. Az ismét nagy számban előkerült építmények arra utalnak, hogy több alkalommal hirtelen kellett elhagyni az épületet.

A hitelesítő feltárás végeztével, a meglévő műemléki terveknek megfelelően, a 2–3. sz. fordulójának alaprajzi részleteit állítottuk helyre, jelezve az egykori „vermek” helyét, illetve a 15. helyiségben megtartottuk a legkésőbbi római kori járószintet és falrészleteket is. A helyreállított épületrészletet lézershakennel is bemértük.

2006-ban is folytattuk az ún. „Aquincumi Híd és kapcsolódó úthálózat” projekthez kapcsolódó szondázó jellegű régészeti kutatásokat. (3) A telken, amely az aquincumi polgárváros K-i széle, valamint a Gázgyár alatt húzódó ún. K-i temető, ill. a fazekastelep között fekszik, korábban régészeti kutatás nem volt. A rendelkezésre álló topográfiai adatok alapján a várost K-i irányból lezáró városfalat, épületmaradványokat, esetleg már sírokat, vagy ipari objektumokat vártunk a telken.

A területen megnyitott 36 m² alapterületen 2,5 m vastagságban gázgyári salakot találtuk, alatta pedig természetes homokrétegződést figyeltünk meg enyhe lejtéssel K felé. Régészeti leletanyag, objektum nem mutatkozott (szórványként sem!) a területen, az újkori bolygatás alatt csak geológiai képződmények voltak. A mélyítést 104,00–100,40 mAf szintek között vé-

geztük, illetve szondaárokban 99,00 mAf-ig, a feltörő talajvíz miatt. Az említett magasságtartományon belül mind a polgárváros, mind pedig a Gázgyár területén mutatkoztak már régészeti objektumok. A gázgyári lakótelep DK-i sarkán végzett 2001. évi leletmentés során méterekkel a jelen terület legfelső homokrétege felett (104,1–104,5 mAf) is faltetők mutatkoztak.

Az elvégzett geopedológiai vizsgálatok, a régészeti rétegsor és leletanyag teljes hiánya alapján a területen ezen a szinten már csak természetes, geológiai jelenségek vannak. Bár a kutatás igen kis területen zajlott (6×6 m), így csak pontszerű információt adhat, a kultúrrétegek teljes hiányának két oka lehet. A római kori rétegeket eltávolíthatták az erőteljes újkori tereprendezés során (esztergomi vasúti töltés építése, gázgyári építkezések). Másrészt elképzelhető az is, hogy a római kor folyamán a polgári település és az ipartelepek, ill. temető között kisebb mélyedés, vizenyősebb területrész húzódott. A kérdés eldöntése csak további, nagy felületű feltárások során lehetséges.

T. LÁNG ORSOLYA

48. Budapest, III. Bécsi út 66. (Hrsz.: 114379/1)

Ró

2006. április 5. és június 9. között megelőző régészeti feltárást végeztünk a telken, 300 m²-en. A lelőhely a 2005-ben megkutatott Bécsi út 64. sz. telek folytatása, így nem meglepő módon a legtöbb esetben azzal megegyező régészeti szituációkkal szembesültünk. Néhány esetben még a 2005-ös ásatás részlegesen kibontott – az akkori É-i metszettel alá húzódó – objektumait is azonosítani, illetve dokumentálni tudtuk. A területen itt is azok, a lankás rész felsőbb zónájában meglévő, feltehetően Kr. u. 1. századi telepjelenségek (egy kisebb tárológödör (?), két kenyérsütő kemence) a legkorábbiak, melyek közvetlenül a római kori temető létesítése előtti évtizedekben lehettek használatban. Talán ebben az időben már funkcionálhatott az ásatási terület K-i végében észlelt ÉK–DNy-i irányú út is, amely alatt a sárga altalajba benyomódott keréknyomokat is regisztráltuk.

Valamikor a Kr. u. 1. sz. utolsó évtizedeiben kezdődhetett meg a terület temető korszaka. A késő római éremleletek tanúsága szerint ez az időszak a 4. sz. elejéig nyomon követhető. A területen 141 olyan objektumot regisztráltunk, melyeket temetkezéssel hozhatunk kapcsolatba. A sírok nagy része É–D-i tájolású keskeny téglalap alaprajzú, erősebben vagy gyengébben kiégetett falú hamvasztásos sír volt. Egy kisebb hányaduk K–Ny-i tájolású. A csontvázas sírok száma jóval kevesebb volt (22 a biztosan azonosított objektumok száma). Tájolásuk igen változatos: Ny–K-i (a rétegtani helyzetük szerint feltehetően ezek közül kerülnek ki a legkorábbi temetkezések is), K–Ny-i, É–D-i, illetve D–É-i. Egy esetben egy 40×40×15 cm-es kőlapokból ládaszerűen kialakított kirabolt sírt is feltártunk. A területen sírkertet nem találtunk, de egy-egy nagyobb kőkupac illetve egy kb. 2×2

11 LÁNG 2005, 71.

12 PÓCZY, K.: Anwendung neuerer Ausgrabungsergebnisse bei der Ruinenkonservierung in der Bürgerstadt Aquincum. Acta Technica Academiae Scientiarum Hungaricae 67 (1970) 177–194., 180–181.

m-es U-alakú kialakítás alsó kősora jelezte, hogy egykor itt is állhattak kisebb-nagyobb kőfallal ellátott sírépítmények. A már említett út természetesen ezen időszak alatt is funkcionált. Az útrétegbe ásott sírok tanúsága szerint a temető használatának későbbi időszakán belül nyomvonala talán kissé keletebbre húzódott. A 2005-ös ásatáshoz hasonlóan ezen a lelőhelyen is igen nagy volt a sírsűrűség, a terület intenzív használata, sok sír vágta egymást, némely esetben 4–5-szörös szuperpozíciókat lehetett megfigyelni. A sírokat tehát leginkább már a római korban bolygatták. A későbbi bolygatásokat néhány 19–20. századi szemetesgödör, egy kút és egy szokatlanul mélyre alapozott pince L-alakú falazata (melyet gyakorlatilag egy még álló, helyben meghagyott római sírkő alsó részére építettek rá) jelentik.

VAMOS PÉTER

49. Budapest, III. Békásmegyer-Ófalu, Rózsadomb utca 5.

Ró

A fenti területen három alkalommal – 2006. áprilisban, júniusban, júliusban – lakossági bejelentésre végzetünk leletmentést. A feltárás során római kori épületmaradványok kőfala és kiszedett falai, illetve római kori kerámia- és építési leletanyag került elő. Az épületmaradványoknál későbbre keltezhető volt összesen 4 csontvázas sír, ezek kora azonban keltezhető értékű leletanyag hiányában közelebbről nem volt meghatározható. A szomszédok elmondása alapján a környező telkeken korábban végzett építési munkálatok során már kerültek elő sírok, azokat korábban középkorinak tartották(?). A BTM Adattári anyaga szerint a jelenlegi Ezüsthely utca (egykor Fő utca)–Templom utca sarkán római kori szarkofágfedél töredékét „őrizték” (Kuzsinszky B. feljegyzése, MuzKvtÉrt. II. 1908). A területen tehát eddig ismeretlen rendeltetésű római kori épület(ek) maradványaival (villagazdaság?), sírokkal és további ismeretlen korú temetővel kell számolni.

T. LÁNG ORSOLYA

50. Budapest, III. Csúcs-hegy, Harsánylejtő U, R, B, V, LT, Ró, Kö

2006. június 6. és december 20. között szondázó régészeti feltárást végeztünk az épülő lakópark területén. A lelőhely a Budai-hegységbe ékelődő Pilisvörösvári-árkot DNy-ről kísérő, a Csúcs-hegy (444 m)–Vihar-hegy (453 m) tömbjét magában foglaló sasbércecs vonulat ÉK-i oldalában a 2 röögöt elválasztó Virágos-nyereg alatt terül el. A kutatás első ütemében É-i, azaz az Aranyhegyipatak egyik jobb oldali mellékpatakjától a Solymárvölgy felé eső, mintegy 9,4 ha-os területrészen végeztük munkánkat, ahol a leendő utcák és – a terepen meglévő – jelentős szintkülönbségek miatt a hegy felől kísérő bevágás, rézsű területén alakítottuk ki hat szondaárkunkat. Az árkok 12–16 m-es, egy-egy rézsű esetében a 30–40

m-es szélessége már településszerkezeti következtetések levonását is lehetővé tette. A feltárás során előkerült mintegy 1900 objektum jelen tudásunk szerint 7 korszak leletanyagát eredményezte.

A terület ÉK-i szélén késő neolitikus és középső rézkori településmaradványok; áldozati gödrök kerültek felszínre. A késő bronzkor-kora vaskor időszakából származik egy több gócpontot, objektumsűrűsödést mutató horizontális telep tárolóvermekkel, földbe mélyített házakkal, nagy gödörkomplexumokkal, műhelyobjektumokkal. A terület középső É-i részén egy igen intenzív, földbe mélyített épületekből álló késő vaskori telep nyomai is körvonalazódtak. E területen húzódik egy kerítőárok határolt 1–2. századi kora római falu, melynek határában szőlőültető gödrök nyomait is dokumentáltuk. E résztől D-re a hegyoldalban pedig kemencékkel, házakkal, vízelvezető árkokkal lehatárolt középkori falu terült el.

Munkatársak: Tézer Zita, M. Virág Zsuzsanna, Havas Zoltán, Kárpáti Zoltán, Hancz Erika régészek.

SZILAS GÁBOR

51. Budapest, III. Hajógyár utca

Ró, Á

A Laktanya u. 1. sz. lakóház K-i tűzfala, ill. a falat átvágó, az épület homlokzati síkjából kiálló, mintegy 6 m hosszú pincelejáró mentén, a régészeti védett ingatlanon engedély nélküli földmunkát kezdtek. 2006. szeptember 4-én helyszíni bejárást tartottunk. A munkát leállítottuk, majd szeptember 19–21. között elvégeztük a kárfelmérést és leletmentést.

Minden árokszakaszban a vastag, modern, ill. újkori feltöltés alatt vékony, apró kavicsos járószint jelentkezett sárga agyagos alapozással. Alatta néhol 1 m-es vastagságot meghaladó humuszos, kevert köves feltöltést azonosítottunk, amelyből késő római, Árpád-kori leletek kerültek elő. A feltöltésben a B és a D árokszakaszokban öntött mészhabarcba rakott törtkőfalakat figyeltünk meg.

A B szakasz Ny-i tanúfalában, a lépcsőlejáró alapozása alatt 60 cm széles fal bontakozott ki, amelynek nézetében nem látszott csorbázat, így feltételezhető, hogy éppen az árok széléig ért egykor is a fal vagy pillér. Innen É-ra, a szakasz É-i végében a K-i és a Ny-i sarokban egy-egy, a gépi árokásás során átvágott, csorbázott mészhabarcos törtkőfalat dokumentáltunk. A falak a metszetfalban megállapítható irányultságuk alapján egy épülethez tartoztak. A sík felületűnek tekinthető késő római–Árpád-kori feltöltés alatti rétegek erősen É felé lejtettek. Az agyagos, homokos kevert feltöltések már tisztán római kori kerámiát, épületcserepet tartalmaztak.

A déli szakasz K-i földfalának É-i részén ugyancsak a már említett humuszos feltöltésbe alapozott mészhabarcos törtkőfal sarkot azonosítottunk, amelynek belső sarkát az árokásás közben roncsolták.

KÁRPÁTI ZOLTÁN